

STATENS BRANDINSPEKTION

Meddelanden

1964:4

Ersätter statens
brandinspektions
meddelande 1960:2.

Hyggesbränning.

Med hyggesbränning i egentlig mening förstås den skogsvårdande åtgärd, som syftar till en erforderlig omvandling av råhumus-täcket och som består i att man låter reglerad löpeld på bred front avbränna markvegetation och avverkningsavfall. Som hyggesbränning anses i nu föreliggande sammanhang även risbränning på hyggen.¹⁾

Antalet hyggesbränningar har under senare år ökat både i fråga om antal och omfattning.

En hyggesbränning, genomförd under skogsbrandsäsongen, innebär betydande risker. Enbart risbränning på hyggen kan och bör därför förläggas till höst och vår, d.v.s. på annan tid än under den egentliga skogsbrandsäsongen. Därigenom undviks i avsevärd grad riskerna för skogsbrands uppkomst och spridning.

I syfte att så långt möjligt söka hindra uppkomsten av skogsbränder har det synts statens brandinspektion lämpligt att i anvisningsform - till ledning bl.a. för brandchefer och hyggesbrännare - meddela vissa synpunkter på de säkerhetsåtgärder av skilda slag, som genomförandet av en hyggesbränning kräver.

---

1) För den som är intresserad av att utöka sina kunskaper i fråga om hyggesbränning och vad därmed åger samband hänvisas till en av jägmästare B. Häggström utgiven skrift "Hyggesbehandling". Den kan rekvideras hos Svenska skogsårdsföreningen, Regeringsgatan 18, Box 16316, Stockholm 16. Pris 2 kronor.

Anvisningarna, som ersätter tidigare av brandinspektionen utgivna anvisningar på detta område (statens brandinspektions cirkulär nr 20, senare ersatt av statens brandinspektions meddelande 1960:2) bygger i sitt ändrade skick på 1962 års brandlagstiftning, närmare bestämt 22 § brandstadgan den 30 mars 1962 (SFS nr 91) ävensom på de föreskrifter som meddelas i de kommunala brandordningarna.

Enligt 22 § brandstadgan skall sålunda den som vill företaga bl.a. hyggesbränning "dessförinnan, genom grävning eller på annat sätt, vidtaga de särskilda åtgärder, som kunna anses erforderliga för att hindra eldens spridning. Sådan eld må ej övergivas, förrän den blivit fullständigt släckt." De kommunala brandordningarna brukar därutöver innehålla krav på anmälan till vederbörande brandchef om tillämnad hyggesbränning (i regel senast en vecka i förväg jämte definitiv anmälan samma dag, som bränningen är avsedd att påbörjas).

Den som underlåter anmälningskyldighet kan straffas enligt 27 § brandstadgan. Den som ej vidtager föreskrivna säkerhetsåtgärder eller åsidosätter brandchefens förbud kan straffas enligt 10 § brandlagen eller för allmänfarlig vårdslöshet enligt strafflagen.

Vid utarbetandet av detta meddelande har samråd ägt rum med domänstyrelsen och skogsstyrelsen.

Ingvar Strömdahl
Ingvar Strömdahl
Riksbrandinspektör

Stig G. Holmberg
Stig G. Holmberg

Stockholm den 14 mars 1964.

Statens brandinspektion, Sturegatan 29, Stockholm Ö, tel. 24 51 90.

Summary in English

THE NATIONAL INSPECTORATE OF FIRE SERVICES
Informative Recommendations 1964:4

Controlled Burning for Silvicultural Purposes

The burning-over of logging areas, in order to improve the con-

ditions for planting and reproduction, having proved a very efficient measure in suitable areas, has come widely into use in Sweden. Especially as the burning-over must be performed under dry condition, it is of course very important that adequate measures be taken in order to ensure that such fires should be kept strictly within bounds.

It is of prime importance that the job is entrusted to a thoroughly qualified, responsible leader. When planning, the lot to be burned-over at one time should not exceed 100 hectares, chosen so as to make use as far as possible of natural firebreaks, surrounding firebreaks at least 20 m broad are laid out, cleared from brush, dead or rotting trees, the slash spread out over the lot inside the surrounding firebreaks, these strengthened by covering the humus soil abt. 1 m inside the boundary, to the width of abt. half a m, with mineral soil, water holes dug and suitable marked out, lopped branches and other extinguishing equipment placed etc.

Preliminary permission should be obtained from fire chief at least a week in advance. It is essential that weather conditions the day chosen will be favourable, neither strong or fitful winds, nor a total absence of wind in the morning, as this will mostly mean unpredictable conditions in the fore-noon. Weather forecasts considered favourable, fire chiefs, police and owners of neighbouring lots should this day be definitely advised. In districts where there is airborne patrolling, of course this central must be advised too.

The burning-over must never start down-wind, but always in the face of the wind. The fire line should proceed somewhat concavely over the lot, and the line opposite the starting line should not be fired until the fire has reached it at both ends.

When the burning-over is finished and the leader has made reasonably sure that the fire is extinguished and the danger past, he should leave over to the owner of the lot and get a written receipt that further responsibility rests with the owner.

Anvisningar angående säkerhetsåtgärder vid hyggesbränning.A. Allmänt1. Bränningsledares ansvar.

Ledare för hyggesbränning, bränningsledare, bör vara väl kvalificerad för sitt uppdrag. Han bör vid större hyggesbränning ha en à två biträdande bränningsledare.

Bränningsledaren ansvarar för

att alla erforderliga förebyggande åtgärder vidtagits, innan bränningen igångsätts,

att bränningen bedrivs på ett ur säkerhetssynpunkt fullt tillfredsställande sätt, samt

att, då bränningen avslutats, vederbörande markägare (representant för denne) erhåller skriftlig under rättelse härom, så att denne är klart medveten om att han från en viss tidpunkt har att själv ta ansvaret för bevakningen. Underrättelsen bör kvitteras av markägaren.

2. Anmälan till brandchef m fl.a) Preliminär anmälan

Senast en vecka innan eld uppgörs skall genom bränningsledarens försorg preliminär anmälan göras beträffande den planerade bränningen till brandchefen på sätt närmare föreskrivs i vederbörande kommunala brandordning. Även ägare till skogsmarker i bränningsområdets närhet (i första hand rågrannar) bör varskos om den förestående bränningen.¹⁾

- 1) Inom vissa län brukar de stora skogsbolagen insända en anmälan till länsstyrelsen (länsbrandinspektören) i mycket god tid före säsongens början. En sådan anmälan innefattar alla planerade bränningar under säsongen. Detta har givit ett utmärkt resultat; inom de län där skogsbrandbevakning med flyg anordnats har onödiga kontrollflygningar därigenom kunnat undvikas under förutsättning att definitivt anmälan angående tändning sker i rätt tid till brandchefen, som i sin tur orienterar vederbörande flygbaschef. Anmälan till länsstyrelsen (länsbrandinspektören), som nu sagts, ersätter emellertid icke den författningsenliga anmälan till kommunens brandchef.

Vid anmälan till brandchef, som lämpligen sker per telefon, anges

- 1) platsen, där elden skall uppgöras,
- 2) arbetets omfattning,
- 3) de anordningar, som vidtagits till förhindrande av elds spridning, samt
- 4) vem som skall leda hyggesbränningen.

Finner brandchefen de redovisade anordningarna ej vara tillräckliga till förhindrande av elds spridning, äger han förelägga anmälaren att vidtaga de ytterligare åtgärder, som han bedömer erforderliga. Då stark torka råder, äger brandchefen tillfälligt förbjuda bränningen.

b) Definitiv anmälan

Samma dag bränningen är avsedd att företas lämnar bränningsledaren definitiv anmälan - likaledes lämpligen per telefon - till brandchefen, polismyndigheten i orten ävensom till rågrannar.

Där skogsbrandbevakning med flyg anordnats, finns särskild flygbas upprättad. Det är av största vikt att anmälan också - till undvikande av onödiga överflygningar med för statsverket ökade utgifter som följd - sker till flygbasen. Det bör ankomma på brandchefen att hålla flygbasen fortlöpande orienterad om till honom inkomna definitiva anmälningar om hyggesbränning.

3. Begränsning av hyggesbrännings omfattning.

Hyggen med en areal överstigande 100 ha bör icke avbrännas på en gång utan i etapper.

B. Utläggning av hygge

- 1. I den mån det är praktiskt genomförbart, bör hygget framdragas till naturliga eldhinder, t ex vattendrag, våta myrar, breda vägar o s v.
- 2. Hyggeskanterna görs så raka som ur skogsvårdssynpunkt kan tillåtas.

C. Förberedelser för bränningen.

1. Rensning av hygget.

- a) På samtliga sidor av hygget, där naturliga eldhinder saknas, renhugges inom hygget en brandgata, där samtliga råa och torra träd samt buskar avverkas. På hygget eller i omedelbar närhet därav befintliga myrstackar skyddas med jordsträng i form av en ring runt myrstacken med minst 5 m radie eller oskadliggörs genom att utkrattas och jordtäckas, eller urbränns. Detta senare bör ske på frusen mark året innan hyggesbränningen är avsedd att äga rum.
- b) Bredden på den ovan nämnda brandgatan - vars minsta bredd icke bör understiga 20 m - bestäms av bränningsledaren från fall till fall. Yttersta delen av brandgatan rensas inom ett 5 meter brett bälte från avverkningsavfall (risrensad zon). Detta avfall drages in på hygget; det får icke placeras utanför brandgatan.

2. Mineraljordsträng

Längs brandgatans ytterkant, högst en meter in på det risrensade området, läggs en 0,3 - 0,4 m bred sträng av mineraljord, som är så tjock att den någorlunda väl täcker vegetationen. Om en dylik sträng ej kan utläggas, vattenstrilas i stället motsvarande bredd av brandgatan omsorgsfullt (c:a 1 liter per meter). Sådan strilning bör ske omedelbart innan tändning sker och därefter så ofta förhållandena det påfordrar.

3. Vattentillgång

I närheten av hygget befintliga kalkkällor upprensas.

Vattentillgång intill brandgatan säkerställs antingen genom grävning eller sprängning av vattenhål eller genom uppställande av vattentunnor eller andra lämpliga kärl (t ex vävkar). Vattenhålen görs så djupa att en 15-liters hink bekvämt kan fyllas. De bör vidare tydligt markeras och förses med vägvisning från brandgatan.

Vid brist på vatten används för släckning mineraljord, som lösspadas i erforderlig omfattning.

4. Redskap

Det antal redskap av olika slag, som angives nedan, förut-

sätter normalt ett arbetslag på 12 man. (Erforderligt antal man påverkas givetvis av olika förhållanden såsom hyggets storlek, årstiden, terrängförhållandena, tillgången på vatten o s v).

a) För tändning

Av nyssnämnda 12 man svarar i regel 4 man, uppdelade på två patruller för tändningen. Dessa utrustas med:

- 3 st hyggeständare¹⁾ (varav 1 st i reserv) - eldsprutor eller näverluntor - samt
- 2 st 20-liters bränsledunkar (en dunk för vardera tändningspatrullen), 1 tratt och 150 liter dieselolja.

b) för släckning m m

Återstående personal utgör beredskap för släckning.

Den bör för detta ändamål i regel utrustas med:

- 3 st strilkannor (ev ryggburna sprutor),
- 6 st vattenhinkar,
- 6 st huggyxor (ev såg eller röjningskniv),
- 4 st spadar,
- 2 st flåhackor,
- 3 st gasmasker eller andnings- och ögonskydd.

Härutöver erfordras färska granruskor (varom mera nedan under D.2). Annan lämplig utrustning är stålkvastar, motorsåg och motorspruta. Även förbandsartiklar bör ingå i utrustningen.

D. Bränningen

Anm. Bränning får icke ske på dag, då hård eller byig vind förekommer eller enligt väderleksrapport kan förväntas. Bränning bör icke heller igångsättas under vindstilla eller då det blåser från hygget mot tidigare avbränd, ej vegetationsbunden mark, om avståndet är mindre än 100 m.

1) I sina anvisningar nr 41 (nov 1958) har Kungl Arbetarskyddsstyrelsen lämnat vissa synpunkter i fråga om "skydd mot yrkesfara vid arbete med hyggeständare".

1. Anmälan till brandchef m fl

På dag, då bränning lämpligen kan äga rum, sker i god tid före igångsättandet den under A 2 b angivna definitiva anmälan till brandchefen m fl.

2. Förberedelsearbetenas avslutande

Granruskor iordningställs och placeras på ungefär var 30:e meter utmed läsidan. Ett antal granruskor hålls i reserv för placering på andra platser, där elden hotar att gå över brandgatan. Även stälkvastar kan härvid komma till användning.

- Omedelbart före bränningen tillses dels att strilkannor och vattenhinkar är fyllda med vatten och placerade i första hand längs efter läsidan, dels att övriga förberedande åtgärder vidtagits. Mineraljordsträngen, som kan ha iordningställts långt tidigare, kontrolleras och kompletteras vid behov.

3. Bränningsens genomförande

Sedan bränningen börjat med läsidans skyddsavbränning, låter man elden gå in över hygget mot vinden. Vid behov matas elden med fläcktändningar. Bränningen av flankbrandgatorna bör ligga något - dock ej för långt - före elden på hygget.

Tändningen utmed lovartsidan igångsättes först sedan denna sida nåtts av avbränningen utefter flankerna.

E. Eftersläckning och bevakning

1. Eftersläckning

Vid eftersläckningen ägnas särskild uppmärksamhet åt myrstackar samt andra särskilda brandrisker (hålstammar, kolbottnar etc).

2. Bevakning

- a) I den mån ej annat bestämts ansvarar bränningsledaren för bränningen till dess eftersläckningen avslutats.

Därefter övertages ansvaret för bevakningen av markägaren (representant för denne). Bränningsledaren är ansvarig för att den sistnämnde verkligen underrättats härom (jämför vad som ovan sagts under A 1). En noggrann bevakning är av utomordentlig betydelse och får under inga förhållanden eftersättas. Erfarenheten har nämligen visat att bristfällig bevakning kan innebära den allra största risk för eldens återuppblossande.

Till bevakning av ett område på 20 - 30 ha beräknas normalt ett lag om 2 - 4 man.

- b) Bevakningen kan efter hand minskas men bör ej helt indragas förrän tidigast 3 à 4 dygn efter det att rök senast observerats på hygget.
- c) Vid uppgörande av eld för matlagning samt vid rökning måste bevakningspersonalen iakttaga den största försiktighet. Det bör även framhållas att torra, brända hyggen visat sig vara mycket brandfarliga under flera år efter bränningen. Det är riskabelt att göra upp eld eller att röka på eller invid sådana hyggen.

